

**Marijana Bašić**

Odjel za kroatistiku i slavistiku  
Sveučilišta u Zadru

**Zrinka Jelaska**

Filozofski fakultet  
Sveučilišta u Zagrebu

## **Zastupljenost padežnih značenja u hrvatskome jeziku**

Iako se značenje, odnosno semantika, tradicionalno proučava odvojeno od ostalih jezičnih razina koje se smatraju gramatikom (poglavito sintaksa, morfologija, ali i fonologija), u okviru kognitivne lingvistike smatra se da gramatičke strukture također imaju značenje. U ovome se radu proučava zastupljenost značenja pojedinih hrvatskih padeža. Kao građa poslužit će različite vrste tekstova u kojima će se odrediti čestota prototipnih značenja (npr. predmet radnje za akuzativ, sredstvo za instrumental, obraćanje za vokativ) u odnosu na ostala značenja. Ujedno će se prema zastupljenosti padeža koji zajedno s prijedlogom imaju određenu ulogu pokušati odrediti njihov položaj. Ishod istraživanja može poslužiti kao građa za poučavanje hrvatskomu i izradu istraživačkih mjerila za proučavanje jezičnoga razvoja.

### **1. Uvod**

Da bi se postalo uspješnim govornikom nekoga jezika, nije dovoljno poznavati samo riječi toga jezika, nego treba znati uspostaviti odnose među riječima u rečenicama (Jelaska 2005). To znači da je potrebno poznavati gramatička sredstva kojima se pojedini jezik služi kako bi iskazao tipizirana značenja. U hrvatskomu je jeziku morfološka promjena osnovnoga oblika pojedine promjenljive riječi jedan od načina kako se iskazuje uloga pojedine riječi. Među vrstama riječi koje mijenjaju svoje oblike u odnosu na rečenične uloge, tj. promjenljivim vrstama riječi, glavnina podliježe sklonidbi (imenice, pridjevi, zamjenice<sup>123</sup>), tj. mijenja oblik u odnosu na padež i broj. Pri tome se padežne i brojne promjene fonološki razlikuju u odnosu na tip sklonidbe i rod sklonjivih riječi. Poznavanje padežnih uloga inojezičnim govornicima može olakšati primjenu usvojenih morfoloških oblika.

---

123 U ovome se radu brojevi navode kao posebna vrsta riječi radi usporedivosti s drugim sličnim radovima koji se služe tom tradicionalnom vrstom, iako oni nisu na isti način posebna vrsta riječi kao imenice, pridjevi itd. Redni su brojevi pridjevi kojima je poredak dio sadržaja, tj. značenja. Popis glavnih brojeva sačinjavaju druge vrste riječi, kao što su imenice (tisuća, stotina, milijun i dr.), prilozi (pet, šest...) i dr.

### 1.1. Padeži u znanstveni i stručnim radovima

U različitim su gramatikama i jezičnim priručnicima namijenjenim izvornim odnosno inojezičnim govornicima hrvatskoga jezika, u većemu ili manjemu opsegu, navedene i opisane uloge pojedinih padeža (npr. Težak, Babić 2007, Barić i sur. 2005, Silić, Pranjaković 2005). O hrvatskim je padežima u posljednjih nekoliko godina objavljen veći broj radova, sa stajališta raznolikosti nastavaka po padežima npr. Jelaska (2005.b); zastupljenosti padeža Kolaković (2007); usvajanja jezika npr. Jelaska, Kovačević i Anđel (2002); sa stajališta poučavanja materinskoga hrvatskoga npr. Jelaska (2005.b; 2006), Češi i Jelaska (2007), Bjedov (2009); sa stajališta učenja materinskoga hrvatskoga npr. Jelaska (2006.b); sa stajališta poučavanja inojezičnoga hrvatskoga npr. Jelaska i Cvikić (2005), Cvikić i Jelaska (2007), Udier, Gulešić-Machata i Čilaš-Mikulić (2006); sa stajališta ovladavanja inojezičnim hrvatskim npr. Novak-Milić (2002). U poučavanju se spominju nazivi poput semantički pristup (kreće od univerzalnih dubinskih padeža: vršitelj, trpitelj, vrijeme, mjesto...), gramatički pristup (jedan po jedan površinski padež: nominativ, akuzativ...; prijedlozi i glagolske rekcije), gramatičko-semantički pristup (gramatički pristup kao okvir semantičkomu; obrada pojedinih uloga i značenja, prepoznavanje padeža u rečenici, objašnjavanje morfologije na kraju).

U običnim tekstovima ima pedesetak posto sklonjivih riječi – u Baričević i Kekelj (2009) oba istraživana evanđelja, Lukino i Ivanovo, imaju 46% sklonjivih pojava<sup>124</sup>, određivanjem zastupljenosti padežnih uloga stoga bi se mogao obuhvatiti velik dio svakodnevnoga teksta. O zastupljenosti pojedinih padeža napravljeno je nekoliko istraživanja, a njihove je rezultate objedinila i nove podatke donijela Z. Kolaković (2007). No dosad nije bilo istraživanja kojima se utvrđuje zastupljenost prototipnih značenja pojedinoga padeža u odnosu na ostala značenja odraslih govornika. Istraživale su se samo padežne uloge na početku usvajanja hrvatskoga jednoga djeteta tijekom pola godine (Jelaska, Kovačević, Anđel 2002). Nužno je provesti takvo istraživanje kako bi ono bilo temeljem za određivanje uloga kojima treba posvetiti pažnju osobito na

---

<sup>124</sup> Postotni je udio sklonjivih riječi izračunat za ovaj rad: 46% i 45,8%. Autorice su navele 72,1% promjenljivih riječi u Lukinu evanđelju, a 69,6% u Ivanovu evanđelju. Od toga je 26,1% glagola u Lukinu, a 23,8% glagola u Ivanovu evanđelju.

početnim razinama učenja hrvatskoga kao inoga jezika. Kako bi se utvrdila zastupljenost pojedinih padežnih značenja, odnos prototipnih i ostalih značenja, kao i položaj uloga koje padeži imaju zajedno s prijedlozima, trebalo je provesti novo istraživanje jer su se do sada provedena različita čestotna istraživanja za hrvatski jezik uglavnom odnosila na istraživanje morfoloških kategorija (roda, broja i padeža), dok istraživanja zastupljenosti padežnih značenja nije bilo.

## **1.2. Padežna značenja u gramatikama, priručnicima i udžbenicima**

Hrvatske gramatike ne pridaju jednaku važnost padežnim značenjima. Neke se (Ham 2002), uopće ne osvrću na padežna značenja, druge (Barić i sur. 1997) pišu o tome na obavijesnoj razini dok je, primjerice, u Raguž (1997) toj problematici posvećeno cijelo poglavlje. Opsežan pregled donose Silić i Pranjković (2007). U posljednjim dvjema navedenim gramatikama autori se posebno osvrću na uloge koje određeni padež ima u besprijedložnome obliku, a potom se navode i prijedlozi uz pojedini padež te obrazlažu različita značenja koja proizlaze iz tih veza.

Gramatike i priručnici za inojezične govornike nešto više pažnje posvećuju ovoj problematici. Tako je, npr. cijelo 17. poglavlje knjige Alexander (2006) posvećeno značenjima padeža u besprijedložnome i prijedložnome obliku. Osim iscrpnoga navođenja prijedloga uz svaki padež i njihovih značenja, daju se i primjeri te prijevod na engleski jezik. Kratak pregled prijedloga i značenja padeža donose Alt i Brown (2004). Grubišić (2007) u jednome poglavlju daje najčešće prijedloge uz pojedini padež bez objašnjavanja uloga, a uloge padeža u besprijedložnome obliku mogu se pronaći u dijelu knjige posvećenom sintaksi.

Gotovo svi udžbenici hrvatskoga jezika namijenjeni inojezičnim govornicima, bez obzira jesu li objavljeni u Hrvatskoj ili u inozemstvu, donose barem kratak pregled ove problematike. Magner (1995) navodi neke od prijedloga koji se pojavljuju uz pojedine padeže, a potom se daje pregled upotrebe padeža s tim prijedlozima, odnosno bez njih. Udžbenik Hawkesworth (2006) također sadrži vrlo kratak osvrt na uloge padeža uz navođenje nekih od prijedloga uz svaki padež. Slično je i u Grubišić (1996), dok se uloge

padeža u Grubišić (2003) tek usput navode u nekoliko rečenica. U udžbeniku Kosovac i Lukić (2007) može se pronaći kratak osvrt na glavne uloge svakoga padeža i nekolicina prijedloga. Nešto veći broj prijedloga bez osvrta na uloge nalazi se u udžbeniku Kostrenčić, Kovačićek i Lukić (2002). Udžbenik Čilaš-Mikulić i sur. (2006) donosi kratak pregled prijedloga i padežnih uloga, a opsežniji se pregled može pronaći u udžbeniku Čilaš-Mikulić, Gulešić-Machata i Udier (2008).

Dakle, u većini se udžbenika, priručnika i gramatika mogu pronaći podatci o najčešćim padežnim ulogama, ali uglavnom u besprijedložnome obliku. Prijedlozi se posebno navode, uglavnom uz odgovarajući prijevod, ali se ne tumače uloge padeža u prijedložnome obliku osim u već ranije spomenutim udžbenicima Alexander (2006) i Čilaš-Mikulić, Gulešić-Machata i Udier (2008). U usporedbi s gramatikama i priručnicima namijenjenim izvornim govornicima, gramatike i priručnici namijenjeni inojezičnim govornicima često navode i glagole koji zahtijevaju dopunu u određenomu padežu.

### **1.3. Građa**

Istraživanje je provedeno na pisanoj i govornoj građi. Građu je činilo sedam različitih vrsta tekstova.

*Novinski članci* – Analizirana su dva novinska članka objavljena u dvjema različitim rubrikama. Prvi članak, *Istarska ljepotica iz talijanskog visokog društva*, objavljen u rubrici 'Život' tjednika *Globus*, sadrži 1 061 pojavnicu, a drugi članak, *Zmajevi lete i do 600 metara*, objavljen u rubrici 'Sport' tjednika *Narodni list*, sadrži 1 146 pojavnica.

*Usmeno izlaganje* – Odabran je ulomak dužega izlaganja (7 458 pojavnica) u kojem se tumači biblijski tekst (Davidov grijeh). Seminar je bio namijenjen odraslim polaznicima, a izlaganje je zapisano prema tonskom zapisu. Odabrani ulomak se sastoji od 2 742 pojavnice.

*Pisana rasprava* – Riječ je o pisanoj inačici usmenoga izlaganja o Davidovu grijehu s Bat-Šebom. Odabrani ulomak pisane rasprave koja ima 9 891 pojavnicu odgovara ulomku usmenoga izlaganja i sastoji se od 2 580 pojava.

*Prozni književni tekst* – Analizirani prozni književni tekst *Priča o Martinu* Sanje Pilić dio je zbirke priča *Ah, ludnica*, a broji 1 585 pojava.

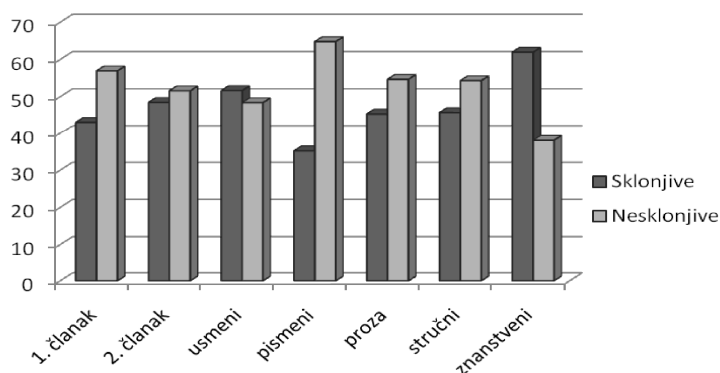
*Stručni rad* – Stručni rad pod naslovom *Pogrješan razvoj njemačke slavistike* Marija Grčevića objavljen je u časopisu *Jezik* i sastoji se od 2 208 pojava. Sažetak rada i ključne riječi nisu uključeni u analizu.

*Znanstveni članak* – Stanko Dabić i Stipan Penavin autori su znanstvenoga članka *Utjecaj obujma trgovanja na kretanje tržišnoga indeksa Crobex*. Rad je objavljen u *Ekonomskome vjesniku*, a sadrži 3 257 pojava. Sažetak rada i ključne riječi nisu ni u ovom radu bili obuhvaćeni analizom.

Tablica 1: Zastupljenost sklonjivih i nesklonjivih pojava u postotcima

<i>pojavnice</i>	<i>1. članak</i>	<i>2. članak</i>	<i>usmeni</i>	<i>pismeni</i>	<i>proza</i>	<i>stručni</i>	<i>Znanst.</i>	<b><i>Ukupno</i></b>
Sklonj.	43,07	48,43	51,63	35,20	45,33	45,70	61,96	<b>49,04</b>
Neskl.	56,93	51,57	48,37	64,80	54,67	54,30	38,04	<b>50,96</b>

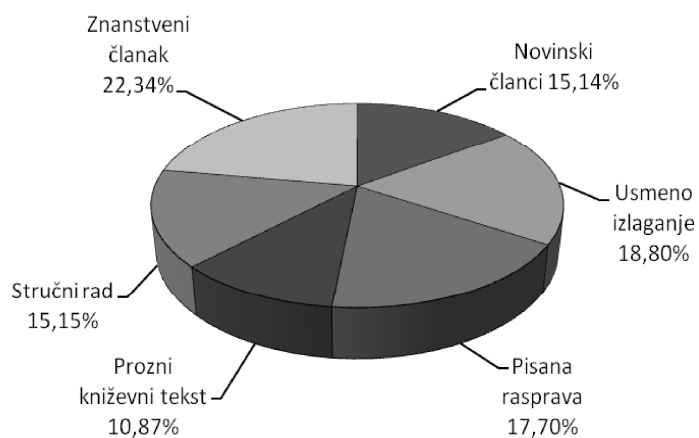
Odabrani tekstovi sadržavali su ukupno 14 579 pojava. Od toga je sklonjivih pojava bilo 7 150, a nesklonjivih 7 429. Tablica 1 prikazuje zastupljenost sklonjivih i nesklonjivih pojava u tekstovima. Ukupna zastupljenost sklonjivih pojava iznosila je 49,04%, a nesklonjivih 50,96%. Dakle, kao što se vidi iz tablice 1, odnosno grafikona 1, u odnosu na tekst raspon je udjela sklonjivih riječi vrlo velik, čak od 35% (pismeno izlaganje) do 62% (znanstveni rad). No većina tekstova ima oko 47% sklonjivih riječi.



Grafikon 1: Zastupljenost sklonjivih i nesklonjivih pojava u postotcima

#### 1.4. Način i svrha istraživanja

Utvrđen je broj pojava u svim raščlanjenim tekstovima i ukupan broj raščlanjenih pojava, udio sklonjivih i nesklonjivih riječi, zastupljenost sklonjivih riječi po vrstama te zastupljenost padeža po tekstovima i ukupno. Potom je utvrđena zastupljenost prototipne uloge ili uloga svakoga padeža u odnosu na ostale uloge. Za genitiv, dativ, akuzativ i instrumental napravljena je i analiza značenja koja ti padeži imaju u prijedložnome obliku. Iz analize su izostavljeni sažetci i ključne riječi kod stručnoga rada i znanstvenoga članka, a usmeno izlaganje i pismena rasprava nisu raščlanjeni u cijelosti, već je odabran samo jedan ulomak iz svakoga od njih kako bi udio svakoga teksta u ukupnome uzorku bio podjednak (grafikon 2). Raspon udjela pojedinoga teksta kreće se od 10,87% (prozni književni tekst) do 22,34% (znanstveni članak), prosjek iznosi 16,7%.



## Grafikon 2: Udio tekstova u raščlanjenome uzorku

Istraživanjem se željela utvrditi čestota prototipnih značenja hrvatskih padeža u odnosu na ostala značenja. Ujedno se prema zastupljenosti padeža koji zajedno s prijedlogom imaju određenu ulogu pokušao odrediti njihov položaj. Budući da navedene gramatike, priručnici i udžbenici namijenjeni učenju i poučavanju hrvatskoga kao inoga, uglavnom stranoga jezika ne posvećuju jednaku pozornost ulogama padeža, a prijedloge uglavnom samo nabrajaju dajući odgovarajući prijevod i ne raščlanjujući njihove uloge, rezultati istraživanja mogu dati dragocjene podatke o ulogama koje valja poučavati i o prijedlozima koji s pojedinim padežima imaju određenu ulogu. Osim što rezultati istraživanja mogu poslužiti kao građa za poučavanje hrvatskomu jeziku, mogu poslužiti i za izradu istraživačkih mjerila za proučavanje jezičnoga razvoja.

*Prototipna značenja* – Prvi je zadatak istraživanja bio provjeriti čestotu prototipnih značenja pojedinoga padeža (npr. predmet radnje za akuzativ, sredstvo za instrumental, obraćanje za vokativ) u odnosu na ostala značenja. Početna je pretpostavka bila da će prototipna značenja biti najzastupljenija.

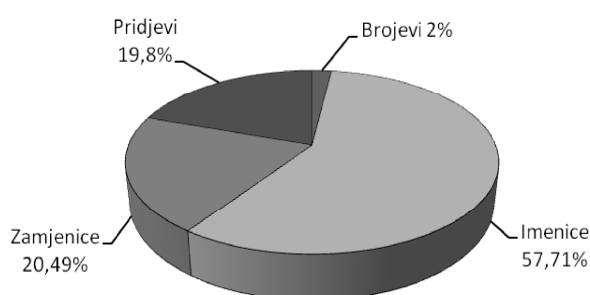
*Ostale uloge* – Drugi se zadatak odnosio na utvrđivanje najčešćih prijedloga uz pojedine padeže, a potom i čestote uloga koje proizlaze iz tih veza. Pretpostavka je bila da će poznavanje uloga proizašlih iz tih veza značajno pridonijeti prepoznavanju padeža. Očekivano je, primjerice, da će najzastupljeniji prijedlozi s akuzativom značiti cilj, a instrumental s prijedlozima imati kvantitativno ili prostorno značenje.

## **2. Raščlamba**

Kad su svi tekstovi prepisani, odnosno kad je utvrđen broj sklonjivih riječi, utvrđivala se zastupljenost sklonjivih riječi prema vrstama te zastupljenost padeža. Dobiveni su podatci uspoređeni s podacima iz sličnoga istraživanja. Slijedilo je utvrđivanje zastupljenosti prototipnih uloga svakoga padeža u odnosu na ostale uloge. Potom je utvrđena zastupljenost prijedloga uz pojedini padež, broj pojava na čiji su oblik utjecali ti

prijedlozi, a zatim i značenje padeža u prijedložnome obliku. Rezultati zastupljenosti najčešćih padežnih uloga uspoređeni su s rezultatima dobivenim analizom značenja prijedložno-padežnih izraza.

## 2.1. Zastupljenost sklonjivih riječi prema vrstama



Grafikon 3: Zastupljenost sklonjivih riječi prema vrstama (u postotcima)

U raščlanjenim tekstovima najzastupljenije su bile imenice (57,71%), potom zamjenice (20,49%) i pridjevi (19,8%) dok je brojeva bilo tek 2% (grafikon 3). Udio brojeva, namanje zastupljene vrste riječi, u tekstovima se kretao od 0,6% u pisanoj raspravi do 2,58% u znanstvenome članku dok se udio najzastupljenije vrste riječi – imenica kretao od 46,66% u usmenome izlaganju do 67,21% u drugome novinskom članku. Raspon udjela zamjenica bio je od 14,24% u usmenome izlaganju do 30,88% u stručnome radu, a pridjeva od 7,53% u znanstvenome članku do 37,09% u usmenome izlaganju. Zastupljenost sklonjivih riječi prema vrstama po tekstovima donosi tablica 2.

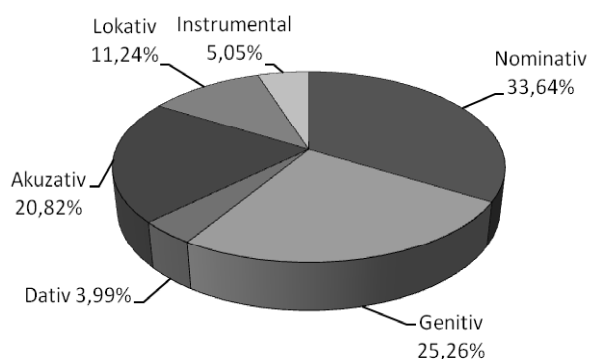
Tablica 2: Zastupljenost sklonjivih riječi prema vrstama (u postotcima)

	<i>1. članak</i>	<i>2. članak</i>	<i>usmeni</i>	<i>pismeni</i>	<i>proza</i>	<i>stručni</i>	<i>znanstveni</i>	<b>Ukupno</b>
Brojevi	0,66	1,98	2,01	0,60	2,15	2,89	2,58	<b>2,00</b>
Imenice	59,74	67,21	46,66	53,60	55,91	53,42	66,75	<b>57,71</b>
Zamjenice	21,00	16,94	14,24	16,03	16,13	30,88	23,14	<b>20,49</b>
Pridjevi	18,60	13,87	37,09	39,77	25,81	12,81	7,53	<b>19,80</b>



## 5.2. Zastupljenost padeža

Padeži su određivani na svakome tekstu posebno, a potom je izračunata njihova ukupna zastupljenost (grafikon 4). Najzastupljeniji padež bio je, očekivano, nominativ s 33,64%, slijedi genitiv s 25,26% pa akuzativ s 20,82%. Na četvrtome je mjestu lokativ s 11,24% dok razlika u zastupljenosti instrumentala i dativa nije tako velika. Udio instrumentala iznosi 5,05%, a dativa 3,99%. U raščlanjenim tekstovima nije utvrđeno prisustvo vokativa, što se može objasniti činjenicom da su raščlanjeni pisani prozni tekstovi u kojima vokativ nije uobičajen, a usmeno izlaganje bilo je namijenjeno većoj skupini ljudi. Promotri li se raspon zastupljenosti padeža po tekstovima, dolazi se do zanimljivih podataka (tablica 3).



Grafikon 4: Zastupljenost padeža u postotcima

Tablica 3: Zastupljenost padeža u postotcima

	1. članak	2. članak	usmeni	pismeni	proza	stručni	znanstveni	<b>Ukupno</b>
N	32,38	36,94	42,72	33,59	38,17	29,30	28,64	<b>33,64</b>
G	22,76	24,68	11,10	15,52	12,01	25,53	43,90	<b>25,26</b>
D	3,06	2,52	4,99	7,63	4,30	4,65	1,39	<b>3,99</b>
A	19,04	18,20	26,87	27,23	30,82	17,02	13,88	<b>20,82</b>
L	16,85	11,89	8,04	8,57	10,57	16,75	10,41	<b>11,24</b>
I	5,91	5,77	6,28	7,46	4,13	6,75	1,78	<b>5,05</b>

*Nominativ* – Raspon zastupljenosti nominativa kretao se od 28,64% u znanstvenome članku do 42,72% u usmenoj raspravi. Prosječna zastupljenost nominativa iznosila je 34,53%. Nominativ je ujedno i najzastupljeniji padež u svim raščlanjenim tekstovima,

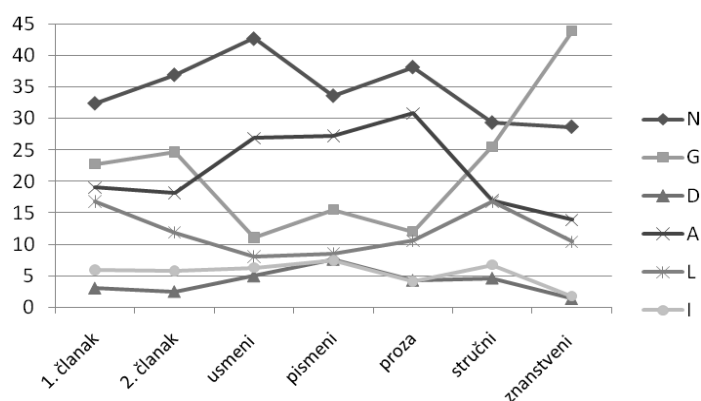
osim u znanstvenome članku u kojemu je genitiv na prvome mjestu. Taj je članak po nekoliko padežnih obilježja osebujan.

*Genitiv* – Drugi padež po čestoti bio je genitiv. Raspon zastupljenosti se kretao od 11,1% u usmenome izlaganju do čak 43,9% u znanstvenome članku (prosjek 22,21%). Razlog je tako velike zastupljenosti genitiva vjerojatno u vrsti raščlanjenoga znanstvenoga članka. Riječ je, naime, o tekstu koji govori o trgovanju dionicama i kretanju tržišnoga indeksa *Crobex* te zbog toga obiluje posvojnim genitivom. Međutim, zanimljivo je da je genitiv, osim u znanstvenome članku, bio zastupljeniji od akuzativa i u novinskim člancima te u stručnome radu. Udio genitiva u tim se tekstovima kretao od 22,76 do 25,53% (prosjek 24,32%), a akuzativa od 17,02 do 19,04% (prosjek 18,09%). Tolika zastupljenost genitiva nije u skladu s rezultatima nekih prijašnjih istraživanja, primjerice istraživanja Z. Kolaković (2007) u kojemu genitiv zauzima treće mjesto. Izostavi li se iz raščlambe znanstveni članak, raspon udjela genitiva bio bi od 11,1% u usmenome izlaganju do 25,53% u stručnome radu, što u prosjeku iznosi 18,6%, a akuzativa od 17,02 do 30,82% ili prosječno 23,2%. Dakle, u tome slučaju redoslijed zastupljenosti padeža promijenio bi se u korist akuzativa.

*Akuzativ* – Prema ukupnim je rezultatima ovoga istraživanja akuzativ treći padež po zastupljenosti. Najmanje je zastupljen u znanstvenome članku – 13,88%, a najviše u proznome književnom tekstu – 30,82%, što u prosjeku iznosi 21,87%. I dok je genitiv bio zastupljeniji u novinskim člancima, stručnome radu i znanstvenome članku, akuzativ je bio zastupljeniji u usmenom izlaganju, pisanoj raspravi i proznom književnom tekstu, a njegov se udio kretao od 26,87 do 30,82% (prosjek 28,3%), dok je udio genitiva u tim tekstovima iznosio od 11,1 do 15,52% (prosjek 12,88%).

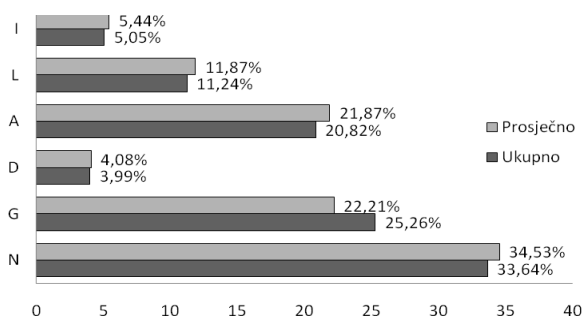
*Lokativ* – Četvrti je padež po čestoti lokativ, čiji se raspon kreće od 8,04% u usmenome izlaganju do 16,85% u prvome novinskom članku ili prosječno 11,87%. Najmanje su zastupljeni instrumental i dativ. Raspon zastupljenosti instrumentala kreće se od 1,78% u znanstvenome članku do 7,46% u pisanoj raspravi, što je prosječno 5,44%, a dativa od 1,39% u znanstvenome članku do 7,63% u pisanoj raspravi ili prosječno 4,08%.

*Redosljed zastupljenosti padeža* – Dakle, redosljed je padeža prema zastupljenosti u ukupnoj građi sljedeći: nominativ, genitiv, akuzativ, lokativ, instrumental, dativ (NGALID). Zastupljenost padeža u svim tekstovima prikazana je na grafikonu 5. U svim su tekstovima najzastupljeniji padeži nominativ, genitiv i akuzativ. Njihov poredak u trima raščlanjenim tekstovima (oba novinska članka te stručni rad) isti je kao i u ukupnome uzorku, u trima je na drugome mjestu akuzativ, a na trećemu genitiv (usmeno izlaganje, pisana rasprava i prozni književni tekst, a u jednome tekstu (znanstveni članak) na prvome se mjestu nalazi genitiv, slijedi nominativ pa akuzativ. Kada je riječ o dativu, lokativu i instrumentalu, u većini je tekstova njihova zastupljenost istovjetna onoj u ukupnome uzorku, dok je samo u dvama tekstovima, pisanoj raspravi i proznome književnom tekstu, dativ zastupljeniji od instrumentala.



Grafikon 5: Zastupljenost padeža u postotcima po tekstovima

Usporedi li se prosječna i ukupna zastupljenost padeža u cjelokupnoj građi, redosljed padeža ne će se promijeniti, ali razlike u postotku zastupljenosti hoće. Najočitiya će se razlika pojaviti kod genitiva (grafikon 6). Zastupljenost genitiva ukupno iznosi 25,26%, dok je prosječna zastupljenost 22,21%, odnosno smanjuje se za 3,05%. Razlika kod ostalih padeža povećava se prosječno za 0,61% , a kreće od 0,09% kod dativa do 1,05% kod akuzativa. Kada se promatra ukupna zastupljenost, razlika između udjela akuzativa i genitiva iznosi 4,44% u korist genitiva, a kada je u pitanju prosječna zastupljenost, ta razlika se smanjuje i iznosi samo 0,34%.



Grafikon 6: Zastupljenost padeža prosječno i ukupno

### 5.2.1. Zastupljenost padeža u drugim istraživanjima

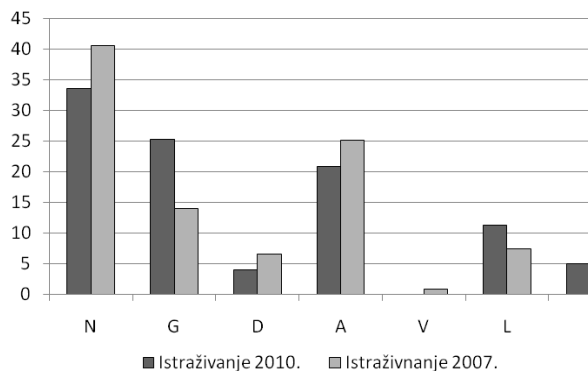
Usporede li se rezultati ovoga istraživanja s rezultatima istraživanja Z. Kolaković (tablica 4) koja je istraživala zastupljenost padeža u pisanim i govorenim tekstovima, vidljive su razlike u zastupljenosti padeža u cjelokupnoj građi koju su činili usmeno izlaganje, pisana rasprava, prozni književni tekst, lirska pjesma i dvije čitanke za prvi razred osnovne škole.

Tablica 4: Zastupljenost padeža ukupno (prilagođeno prema Kolaković, 2007)

	<i>čitanka A</i>	<i>čitanka B</i>	<i>lirika</i>	<i>proza</i>	<i>pismeni</i>	<i>usmeni</i>	<b><i>Ukupno</i></b>
N	44,82	41,53	24,14	31,28	36,72	44,70	<b>40,50</b>
G	10,59	15,40	15,86	15,57	15,31	13,30	<b>13,98</b>
D	6,27	6,65	15,17	13,02	7,34	3,99	<b>6,55</b>
A	25,67	23,42	27,59	28,14	25,47	24,65	<b>25,17</b>
V	2,62	1,48	5,52	0,30	0,47	0,09	<b>0,92</b>
L	5,53	6,47	7,59	5,24	8,49	8,41	<b>7,51</b>
I	4,46	5,05	4,14	6,44	6,02	4,86	<b>5,37</b>

Zastupljenost nominativa, dativa, akuzativa, vokativa i instrumentala bila je veća u istraživanju iz 2007. i kretala se od 0,32% kod instrumentala do 6,86% kod nominativa (prosjeak 3%) dok je zastupljenost lokativa bila 3,73% manja, a genitiva čak 11,28% manja (prosjeak 7,5%).

Na grafikonu 7 vidljivo je i da je, za razliku od ovoga istraživanja, u istraživanju Z. Kolaković poredak padeža bio sljedeći: nominativ, akuzativ, genitiv, lokativ, dativ, instrumental, vokativ (NAGLDIV). Dakle, genitiv je zauzimao treće mjesto. Kao što je već navedeno, izostavi li se iz analize znanstveni članak, i u istraživanju iz 2010. genitiv bi također bio na trećemu, a ne na drugom mjestu. Bilo bi zanimljivo vidjeti rezultate ako bi se analizirao znanstveni članak s drugoga znanstvenoga područja. U istraživanju iz 2007. vokativ je zauzimao posljednje mjesto, dok ga u istraživanju iz 2010. nije ni bilo. Različita je i zastupljenost dativa i instrumentala. U istraživanju Z. Kolaković dativ je bio zastupljeniji od instrumentala, a u ovome istraživanju instrumental je zastupljeniji. No u oba se istraživanja točan redoslijed manje zastupljenih padeža može promijeniti ovisno o vrsti teksta.



Grafikon 7: Zastupljenost padeža u dvama istraživanjima (u %)

Budući da su u obama istraživanjima raščlanjena dva ista teksta, usmeno izlaganje i pisana rasprava, zanimljivo je usporediti zastupljenost padeža u tim tekstovima jer, kao što je na početku ovoga rada naznačeno, za ovo su istraživanje odabrani samo ulomci tih tekstova, dok su u istraživanju iz 2007. godine ti tekstovi raščlanjeni u cijelosti (tablica 5).

Tablica 5: Zastupljenost padeža u usmenome izlaganju i pisanoj raspravi (2007. ~ 2010.)

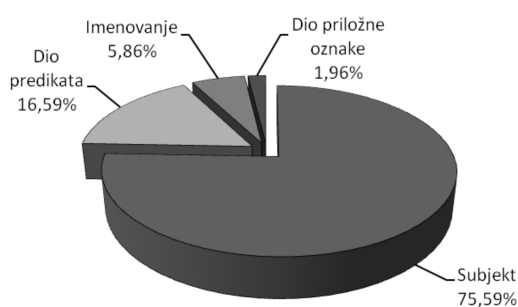
	2007.		2010.		<i><b>Razlika usmeni</b></i>	<i><b>Razlika pisani</b></i>
	<i>usmeni</i>	<i>pisani</i>	<i>usmeni</i>	<i>pisani</i>		
N	44,70	36,72	42,72	33,59	<b>1,98</b>	<b>3,13</b>
G	13,30	15,31	11,10	15,52	<b>2,20</b>	<b>-0,21</b>
D	3,99	7,34	4,99	7,63	<b>-1,00</b>	<b>-0,29</b>
A	24,65	25,47	26,87	27,23	<b>-2,22</b>	<b>-1,76</b>
V	0,09	0,47			<b>0,09</b>	<b>0,47</b>
L	8,41	8,49	8,04	8,57	<b>0,37</b>	<b>-0,08</b>
I	4,86	6,2	6,28	7,46	<b>-1,42</b>	<b>-1,26</b>

Redosljed padeža u usmenome izlaganju u obama istraživanjima bio je: nominativ, akuzativ, genitiv, lokativ, instrumental, dativ (NAGLID). Jedina je razlika u tome što je u ranijemu istraživanju bio zastupljen i vokativ. Ukupna zastupljenost pojedinoga padeža u ranijem je istraživanju bila veća kad je riječ o nominativu (1,98%), genitivu (2,2%) i lokativu (0,37%), a manja kod dativa (1%), akuzativa (2,22%) i instrumentala (1,42%), što u prosjeku iznosi 4,64%. Redosljed u pisanoj raspravi također je bio isti bez obzira je li se raščlanjivao cjeloviti tekst ili samo jedan ulomak: nominativ, akuzativ, genitiv, lokativ, dativ, instrumental (NAGLDI), a vokativ je opet bio zastupljen samo u cjelovitome tekstu. Ukupna je zastupljenost u ranijem istraživanju bila veća samo kod nominativa (3,13%), dok je zastupljenost svih ostalih padeža bila manja: kod genitiva (0,21%), dativa (0,29%), akuzativa (1,76%), lokativa (0,08%) i instrumentala (1,26%), u prosjeku 3,13%.

### 5.3. Zastupljenost padežnih značenja

Nakon određivanja padeža i utvrđivanja njihove zastupljenosti slijedilo je utvrđivanje zastupljenosti prototipnih uloga svakoga padeža u odnosu na ostale uloge, a potom i zastupljenosti prijedloga uz pojedini padež, broja pojavnica na čiji su oblik utjecali ti prijedlozi te značenja prijedložno-padežnih izraza.

Broj pojava u nominativu iznosi 2 405. Silić i Pranjković (2007) navode njegove četiri moguće uloge: subjekt, dio predikatnoga imena, dio priložne oznake te imenovanje. U raščlanjenoj građi najzastupljeniji je, kao što se i očekivalo, nominativ koji ima ulogu subjekta (75,59%), slijedi nominativ kao dio imenskoga predikata (16,59%), potom uloga imenovanja (5,86%), a najmanje je zastupljen, tek 1,96% nominativ kao dio priložne oznake (grafikon 8). Dakle, dvije najčešće uloge, subjekt i dio imenskoga predikata, objašnjavaju 92,18% značenja nominativa.



Grafikon 8: Značenjska zastupljenost nominativa

*Genitiv* – Nazivan katkada i zalihosnim padežem, genitiv je padež koji ima najšire i najopćenitije uloge. Za besprijedložni genitiv u gramatikama se navode primjerice posvojni, subjektni, objektni, objasnidbeni, dijelni, slavenski, vremenski, kvalitativni genitiv (Silić, Pranjković 2007). Broj pojava u genitivu iznosi 1 804. U raščlanjenoj građi najzastupljeniji je bio posvojni (47,78%). Idući je dijelni genitiv s 8,2%, pa kvalitativni genitiv kojim se označuje svojstvo ili osobina (7,05%). Udio subjektnoga genitiva iznosi 1,66%. Neobjašnjene su uloge 35,31% pojava u genitivu. Na tako velik udio posvojnoga genitiva vjerojatno je, kao i na ukupnu zastupljenost genitiva u raščlanjenoj građi, utjecao odabrani znanstveni članak koji, kako je već navedeno, obiluje posvojnim genitivom.

*Dativ* – Temeljno značenje dativa neograničena je direktivnost, a njegova je glavna uloga primatelj. Primatelj je onaj kojemu je usmjerena radnja, najčešće onaj koji se njome okoristio (Jelaska 2005). Udio dativa u cjelokupnoj građi iznosio je 3,99%, što znači da je

dativ s 287 pojava bio najmanje zastupljen padež. Značenje primatelja objašnjava 62,72% pojava u dativu, a na ostale uloge otpada 37,28%.

*Akuzativ* – Uz akuzativ se u gramatikama i priručnicima navode uloge izravnoga objekta, vremenski akuzativ, akuzativ mjere i načinski akuzativ. Udio akuzativa bio je 20,82% s 1 489 pojava. Značenje predmeta radnje ima čak 64,61% pojava u akuzativu, ostalim ulogama pripada 35,39% pojava.

*Instrumental* – Glavno je značenje besprijedložnoga instrumentala sredstvo, a prijedložnoga društvo. Udio instrumentala u cjelokupnoj građi iznosio je 5,05%, tj. 361 pojava. Najzastupljenije je značenje instrumentala sredstvo (29,92%), a zajedno sa značenjem društva, čiji udio iznosi 26,31%, objašnjava 56,23% značenja instrumentala. Neobjašnjeno ostaje 43,77% značenja instrumentala.

Može se zaključiti da raščlanjena značenja objašnjavaju nešto manje od dvije trećine značenja genitiva, dativa i akuzativa, a ne objašnjavaju malo više od dvije petine značenja instrumentala.

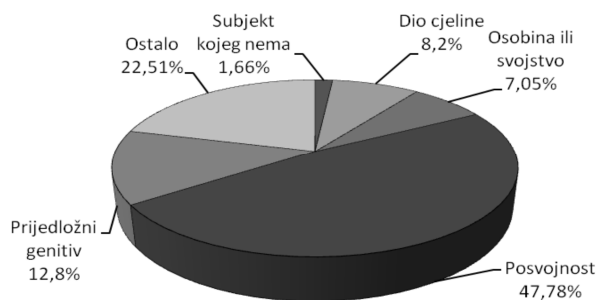
### **5.3.1. Zastupljenost prijedloga**

Budući da se lokativ pojavljuje samo uz prijedloge, bilo je potrebno odrediti i zastupljenost prijedloga ne samo uz lokativ, nego uz sve padeže. Naime, nije uvijek dovoljno poznavati samo prijedloge da bi se mogao odrediti padež koji slijedi. Primjerice, *pri* je jedini prijedlog koji dolazi samo s lokativom, dok ostale prijedloge (*na, o, po, u*) lokativ dijeli s akuzativom. Osim utvrđivanja zastupljenosti prijedloga uz pojedini padež, utvrđen je i broj pojava na čiji su oblik utjecali ti prijedlozi.

Prijedlozi se pojavljuju 1 287 puta i obuhvaćaju 17,32% nesklonjivih riječi u raščlanjenoj građi. Oni utječu na oblik 1 888 sklonjivih pojava, što znači da uvjetuju oblik 26,41% svih sklonjivih riječi. Grafikon 9 prikazuje udio prijedloga uz pojedini padež. Najveći je udio prijedloga uz lokativ, iznosi 43,66%. Dakle, više od dvije petine svih prijedloga u



raščlanjenim tekstovima otvaraju mjesto lokativu. Slijedi akuzativ s 26,81%, genitiv s 19,89% instrumental s 8,47% te dativ s 1,17%.



Grafikon 9: Udio prijedloga u raščlanjenoj građi

U raščlanjenoj građi uz genitiv se pojavljuje čak 27 različitih prijedloga, uz akuzativ 8, instrumental 6, lokativ 5 te dativ 4 različita prijedloga. Uz lokativ se prijedlozi pojavljuju 562 puta, a utječu na oblik svih pojava kojih je 804. Ukupan broj prijedloga uz akuzativ iznosi 345. Oni utječu na oblik 33,24% pojava u akuzativu. Slijedi genitiv s 256 prijedloga koji uvjetuju oblik 22,54% svih pojava u genitivu. Broj prijedloga uz instrumental iznosi 109, a oni utječu na 44,6% pojava. Najmanje se prijedloga pojavljuje uz dativ. Riječ je o 15 prijedloga koji utječu na oblik 7,32% pojava u dativu.

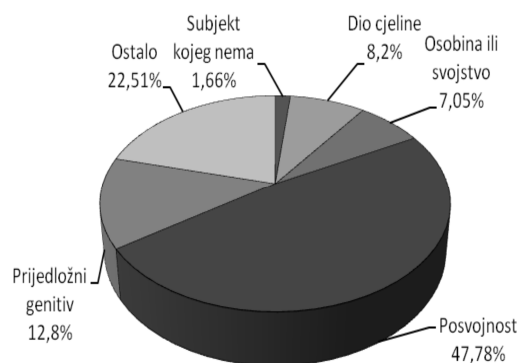
Tri se prijedloga (*na*, *o*, *po*) pojavljuju uz lokativ i akuzativ, po jedan uz akuzativ i instrumental (*pod*), odnosno genitiv i instrumental (*s/sa*). Dva se prijedloga pojavljuju uz tri padeža: *u* koji se pojavljuje uz genitiv, akuzativ i lokativ te prijedlog *za* uz genitiv, akuzativ i instrumental.

### 5.3.2. Zastupljenost značenja prijedložno-padežnih izraza

Nakon utvrđivanja zastupljenosti prijedloga uz pojedini padež i broja pojava na čiji su oblik utjecali ti prijedlozi određeno je i značenje prijedložno-padežnih izraza.

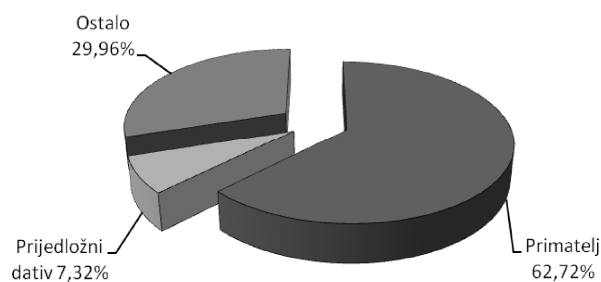
*Genitiv i prijedlozi* – Uz genitiv se pojavljuje velik broj prijedloga koji utječu na oblik čak 22,54% pojava. Genitiv je (prema Matas Ivanković) padež s najširim mogućnostima upotrebe u prostornom značenju i jedini koji označuje tzv. ablativnost – odvajanje radnje od određenoga mjesta (istrčao je *iz učionice*, pao je *s krova* i sl.).

Analizom je obuhvaćeno samo deset najčešćih prijedloga: *od, iz, s(a), između, do, izvan, kod, kraj, iza, pored*. Kao što se vidi na grafikonu 10, tih deset prijedloga objašnjava 12,8% uloga genitiva. Uz već objašnjene uloge (posvojni, subjektni, dijelni i kvalitativni genitiv), ti prijedložno-padežni izrazi ukupno objašnjavaju 77,49% značenja genitiva, dok neobjašnjeno ostaje 22,51%.



Grafikon 10: Značenjska zastupljenost genitiva

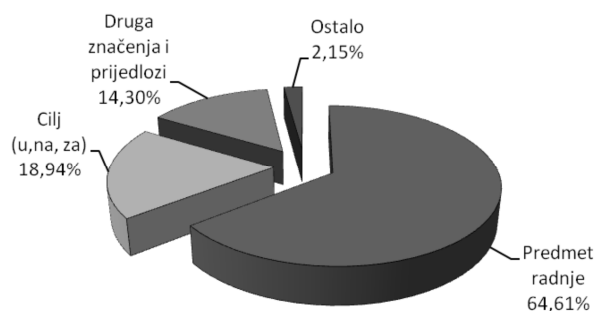
*Dativ i prijedlozi* – Dativ se slaže s malo prijedloga, a neki su od njih, poput prijedloga *k* i *prema*, zališni jer se pojavljuju u značenju koje ponavlja osnovno značenje dativa (Silić, Pranjković 2007). Ulogu primatelja ima 62,72% pojava u dativu, a četiri prijedloga, *k, prema, nasuprot* i *unatoč*, koji su zabilježeni u ovome istraživanju objašnjavaju, dodatnih 7,32%. To znači da je pokriveno ukupno 70,04% značenja dativa (grafikon 11).



Grafikon 11: Značenjska zastupljenost dativa

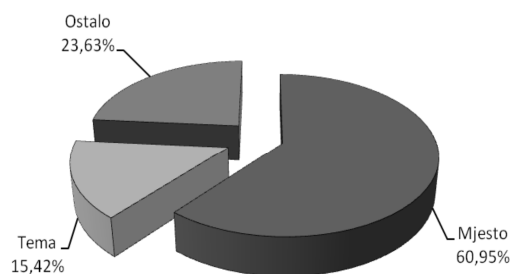
*Akuzativ i prijedlozi* – U akuzativu je čak 64,61% pojava imalo značenje predmeta radnje. Akuzativ s prijedlozima ima različita značenja i slaže se s većim brojem prijedloga (Silić, Pranjković 2007). Prijedlozi uz akuzativ znače kretanje i graničnu direktivnost (dostizanje cilja). U ovome su istraživanju raščlanjena samo tri

najzastupljenija prijedloga (*na, za, u*) koji pokrivaju 18,94% značenja akuzativa što s predmetom radnje iznosi 83,55%. Druga značenja tih prijedloga te ostali prijedlozi objašnjavaju 14,30% značenja akuzativa, a ostala značenja ima 2,15% pojava (grafikon 12).



Grafikon 12: Značenjska zastupljenost akuzativa

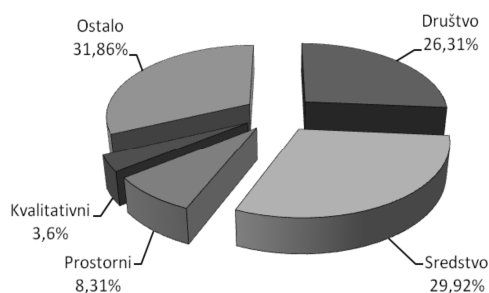
*Lokativ i prijedlozi* – Lokativ je jedini padež koji uvijek dolazi uz prijedloge. Temeljno mu je značenje prostorno. S akuzativom dijeli prijedloge *na, o, po, u*, a *pri* je jedini prijedlog koji dolazi samo s lokativom. Iako se u građi pojavljuje svih pet prijedloga, raščlanjeni su samo prijedlozi *na* i *u* (mjesto) te prijedlog *o* (tema). Značenje mjesta uz navedene prijedloge pojavljuje se u 60,95% slučajeva, a teme u 15,42%. Dakle, dvije uloge, odnosno tri prijedloga pokrivaju 76,37% značenja lokativa. Preostalih 23,63% lokativa odnosi se na ostale prijedloge i značenja (grafikon 13).



Grafikon 13: Značenjska zastupljenost lokativa

*Instrumental i prijedlozi* – Već su raščlanjena glavna značenja besprijedložnoga instrumentala – sredstvo te prijedložnoga – društvo. Njihov udio iznosio je 56,23%.

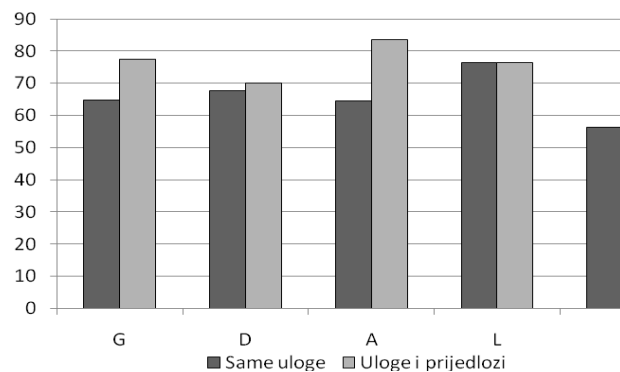
Prijedlog *s(a)* osim značenja društva može označavati i kvalitativnost. U toj se službi pojavljuje 3,6% instrumentala s prijedlogom *s(a)*, dok prijedlozi *među*, *nad*, *pod* i *pred* označavaju prostorni instrumental, a njegov udio iznosi 8,31% (grafikon 14). Preostalih 31,86% pojava u instrumentalu ima ostala značenja.



Grafikon 14: Značenjska zastupljenost instrumentala

## 6. Zaključak

Rezultati istraživanja pokazali su da se poznavanjem samo četiriju navedenih najčešćih uloga genitiva (posvojnoga, dijelnoga, kvalitativnoga i subjektnoga) može objasniti 64,69% značenja genitiva. Ako se iz preostalih 35,31% izdvoje i objasne uloge deset najčešćih prijedloga uz genitiv, postotak objašnjenoga značenja iznosi 77,49%. Značenje primatelja objašnjava 62,72% pojava u dativu, dok je udio prijedloznoga dativa (četiri prijedloga) 7,32% , što je ukupno 70,04%. Značenje primatelja radnje ima 64,61% akuzativa. Izdvoje li se iz preostalih 35,39% samo tri prijedloga, objasniti će se dodatnih 18,94% značenja akuzativa, ili ukupno 83,55%. Dvije uloge, odnosno tri prijedloga pokrivaju 76,37% značenja lokativa. Uloge sredstva i društva objašnjavaju 56,23% značenja instrumentala. Pridoda li se tomu značenje pet prijedloga, objasniti će se dodatnih 11,91% značenja instrumentala. Ipak, treba imati na umu da je pojavnost dativa i instrumentala bila relativno mala (dativ – 287 pojava, instrumental – 361 pojava) pa bi rezultate trebalo provjeriti na opsežnijoj građi.



Grafikon 15: Odnos padežne uloge ~ padežne uloge i prijedložno-padežni izrazi

Poznavanjem samo padežnih značenja može se utvrditi o kojemu je padežu riječ u više od 50% slučajeva (grafikon 15). Raspon se kreće od 56,23% kod instrumentala do 76,37% kod lokativa (prosjek 65,92%). Ukupno je bilo deset uloga, tj. u prosjeku dvije uloge po padežu. Pridoda li se tomu značenje prijedložno-padežnih izraza, raspon se kreće od 68,14% kod instrumentala do 83,55% kod akuzativa (prosjek 75,12%). Prijedlozi su činili 17,32% nesklonjivih riječi, a utjecali su na oblik više od jedne petine sklonjivih riječi (26,41%). Raščlanjeno je značenje ukupno 25 prijedloga, što iznosi u prosjeku 5 prijedloga po padežu uz napomenu da su se među raščlanjenim prijedlozima našla dva prijedloga zajednička akuzativu i lokativu (*u, na*) i jedan zajednički genitivu i instrumentalu (*s/sa*) pa bi, osim općenitoga navođenja značenja prijedložno-padežnih izraza, trebalo posvetiti pozornost i značenjskim razlikama kod onih prijedloga koji mogu biti zajednički dvama ili čak trima različitim padežima.

Rezultati ovoga istraživanja govore u prilog tvrdnji da se semantika treba poučavati zajedno s gramatikom (poglavito sintaksom i morfologijom). Na taj se način učenicima omogućava da ovladaju ne samo prototipnim padežnim ulogama, nego i da usvoje značenja najčešćih prijedložno-padežnih izraza. Uz poznavanje morfoloških oblika i glagola koji idu uz pojedine padeže bit će im lakše prepoznati padeže u različitim tekstovima, ali olakšat će i pismenu ili usmenu proizvodnju. Budući da je istraživanje rađeno na relativno malome uzorku, prije primjene konkretnih podataka u nastavi poželjno bi bilo napraviti slično istraživanje na većemu broju različitih pisanih i usmenih tekstova primjerenijih potrebama stranaca koji uče hrvatski jezik ili barem provesti

istraživanje u kojem će u prvome planu biti zastupljenost prijedložno-padežnih izraza i njihovih uloga kako bi se preciznije utvrdilo koji su to najčešći prijedlozi i u kojim se ulogama pojavljuju.

## 7. Literatura

- Alexander, R. (2006). *Bosnian, Croatian, Serbian – A Grammar with Sociolinguistic Commentary*. Madison: The University of Wisconsin Press.
- Alt, T. i Brown, W. (2004). *A Handbook of Bosnian, Serbian and Croatian*. Chapel Hill: The Slavic and East European Language Resource Center.
- Baričević, V., Kekelj, M. (2009) Udio vrsta riječi u tekstu na primjeru Lukina i Ivanova evanđelja, *Lahor* 8, 170-182.
- Barić, E. i sur. (1997). *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bjedov, V. (2009). Prihvaćenost novoga poretka poučavanja padeža, *Lahor*, 1 (7), 24-58.
- Cvikić, L. i Jelaska, Z. (2007). Morfološka svjesnost i rječnički razvoj u hrvatskome kao drugome i stranome jeziku, *Riječ*, 13 (2), 66-78.
- Češi, M. i Jelaska, Z. (2007). Poučavanje gramatike i oblikovanje nastavnoga sata: primjer obrade sklonidbe padeža. U M. Češi i M. Barbaroša-Šikić (ur.) *Komunikacija u nastavi hrvatskoga jezika: Suvremeni pristupi poučavanju u osnovnim i srednjim školama* (str. 100-118). Jastrebarsko: Slap i Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje.
- Čilaš-Mikulić, M. i sur. (2006). *Hrvatski za početnike 1*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Čilaš-Mikulić, M., Gulešić-Machata, M. i Udier, S. (2008). *Razgovarajte s nama!* Zagreb: FF press.
- Grubišić, V. (2007). *Croatian Grammar*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Grubišić, V. (2003). *Elementary Croatian 1*. Zagreb: Hrvatski informativni centar.
- Grubišić, V. (1996). *Elementary Croatian 2*. Zagreb: Hrvatski informativni centar.
- Ham, S. (2002). *Školska gramatika hrvatskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Hawkesworth, C. (2006). *Colloquial Croatian*. London: Routledge.

- Jelaska, Z. i Kovačević, M. (2001). Odnos glagola i imenica u ranome jezičnome razvoju. U D. Sesar i I. Vidović Bolt (ur.) *Zbornik radova II. slavističkoga kongresa* (str. 441-452). Zagreb: Hrvatsko filološko društvo.
- Jelaska, Z., Kovačević, M. i Anđel, M. (2002). Morphology and Semantics – The Basis of Croatian Case. U M. D. Voeikova i W. U. Dressler (ur.) *Pre- and Protomorphology: Early Phases of Morphological Development in Nouns and Verbs* (str. 177-189). München: Lincom studies in Theoretical Linguistics.
- Jelaska, Z. (2005.a). Oblici hrvatskih riječi. U Z. Jelaska i sur. *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (str. 136-143). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Jelaska, Z. (2005.b). Padežni sustav hrvatskoga. U Z. Jelaska i sur. *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (str. 144-151). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Jelaska, Z. i Cvikić, L. (2005). Poučavanje hrvatskim padežima. U Z. Jelaska i sur. *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (str. 329-340). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Jelaska, Z. (2006.a). Deset razloga za novi redosljed padeža. *Metodički profili*, 2/1, 28-30.
- Jelaska, Z. (2006.b). Hrvatska sklonidba i određivanje padeža, *Metodički profili*, 3/4, 40-42.
- Kolaković, Z. (2007). Zastupljenost padeža u hrvatskome jeziku u pisanim i govornim tekstovima. *Lahor*, 2 (4), 242-270.
- Kosovac, V. i Lukić, V. (2007). *Učimo hrvatski 1*. Zagreb: Školska knjiga.
- Kosovac, V. i Lukić, V. (2007). *Učimo hrvatski 2*. Zagreb: Školska knjiga.
- Kostrenčić, V., Kovačićek, M. i Lukić, V. (2002). *Učimo hrvatski 3*. Zagreb: Centar za strane jezike.
- Magner, T. F. (1995). *Introduction to the Croatian and Serbian Language*. University Park: Pennsylvania State University Press.
- Matas Ivanković, I. *Izražavanje prostornih značenja prijedložno-padežnim izrazima*.  
Preuzeto s: [http://www.hrvatskiplus.org/prilozi/dokumenti/anagram/Matas-Ivankovic\\_Izrazavanje.pdf](http://www.hrvatskiplus.org/prilozi/dokumenti/anagram/Matas-Ivankovic_Izrazavanje.pdf) (16. 4. 2010.)
- Moguš, M., Bratanić, M. i Tadić, M. (1999). *Hrvatski čestotni rječnik*. Zagreb: Školska knjiga.

- Novak Milić, J. (2002). Neke morfološke pogreške “stranaca” kod učenja hrvatskoga kao drugoga ili stranoga jezika. U D. Stolac, N. Ivanetić i B. Pritchard (ur.) *Primijenjena lingvistika u Hrvatskoj – Izazovi na početku XXI. stoljeća* (373-401). Zagreb – Rijeka: Grafrade.
- Patridge, M. (1988). *Serbo-Croat: Practical Grammar and Reader*. Beograd: Prosveta.
- Raguž, D. (1997). *Praktična hrvatska gramatika*. Zagreb: Medicinska naklada.
- Silić, J. i Pranjković, I. (2007). *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Zagreb: Školska knjiga.
- Udier, S. L., Gulešić-Machata, M. i Čilaš-Mikulić, M. (2006). Gramatičko-semantički pristup obradi padeža. *Lahor*, 1 (1), 36-48.
- Vuletić, D. i Arapović, D. (1981). Morfologija u govoru, *Defektologija*, 17 (1-2), 35-45.

## Summary

### The Frequency of Case Meanings in Croatian

*Traditionally the meaning is typically studied by semantics which is separated by other language levels called grammar (syntax, morphology, phonology). This paper analyses different meanings of Croatian cases in several different types of text. The data consists of two newspaper articles, spoken text (freely spoken without pre-writing), its written version (which is edited for printing), short written story, professional paper and original scientific paper. The percentage of prototypical meaning(s) is compared to the percentage of other meanings for each of the seven Croatian cases (regardless of the number), e.g. object for Accusative, means for Instrumental. Meanings of cases can help to identify more than 50% cases. The range varies from 56.23% for Instrumental to 76.37% for Locative (average 65.92%). It will also analyse typical roles of certain cases with preposition. Meaning of cases and meaning of prepositions with these cases can explain between 68.14% of Instrumental and 83.55% of Accusative (average 75.12%). The results could be used as basis for teaching Croatian as well as instrument to assess language development of Croatian language learners.*

**Key words:** meanings of Croatian cases, typical roles of certain cases with preposition, grammatical-semantic approach

**Ključne riječi:** značenja hrvatskih padeža, tipične uloge pojedinih padeža s prijedlogom, gramatičko-semantički pristup